

Демчик К. І. Українська символіка живопису II пол. XX – поч. XXI ст. як сучасний засіб патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку / К. І. Демчик // Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. – Вип. 6. – С. 98-99.

УДК 373.2.016:75

К.І. Демчик, кандидат педагогічних наук, асистент

Українська символіка живопису II пол. XX ст. – поч. XXI ст. як сучасний засіб патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку

У статті розглянуто роль творів українського живопису II пол. XX ст. – поч. XXI ст. як одного з основних засобів патріотичного виховання старших дошкільників. Рекомендовано низку картин вітчизняних художників, у яких відображені духовні та національні цінності українського народу.

Ключові слова: символіка, національні символи, живопис, патріотизм, сорочка-вишиванка.

У контексті сучасних подій в Україні вкрай важливо виховувати у дітей старшого дошкільного віку патріотизм. За роки незалежності нашої держави не було настільки приділено багато уваги до української вишиванки, державної символіки, рідної мови, як сьогодні. Тому потрібно будувати роботу у дошкільних навчальних закладах таким чином, щоб почуття патріотизму у них розвивалось, але не переходило у русло націоналізму та почуття переваги нашого народу над іншими.

Проблема громадянина-патріота постала перед людством ще тоді, коли виникла перша держава. Патріотичне виховання створює певні передумови громадянської поведінки. Зауважимо, що у законі «Про дошкільну освіту» від 11 липня 2001 року у статті 7 одним із завдання дошкільної освіти є виховання у дітей любові до України, шанобливе ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та родинної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля [2].

Любов до Вітчизни починається з любові до місця, де людина народилася. У зв'язку з цим вагомим є визначення мети, завдань, змісту та засобів патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку. Завдання і зміст розкриті у Державному стандарті дошкільної освіти та комплексних державних програмах розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку («Українське дошкілля», «Дитина», «Соняшник»). Засобів патріотичного виховання є доволі багато на сьогодні, але живопис є одним із найсильніших з-поміж них.

До проблеми патріотичного виховання дошкільників засобами мистецтва звертались неодноразово такі видатні науковці як Е. Белкіна [1], А. Богуш

[2], Г. Сухорукова [4] та інші. У їхніх працях розглядаються окремі аспекти використання творів живопису з метою виховання у старших дошкільників почуття патріотизму, виховання почуття гордості за свої державні та народні символи, посилення бажання продемонструвати український одяг як найвищу духовну цінність. Для досягнення поставлених у нормативно-правових документах щодо патріотичного виховання дітей вкрай важливо звернути більше уваги на твори живопису та музеї [5], які є скарбницями національних та духовних цінностей українського народу.

Метою даної статті є продемонструвати низку картин вітчизняних художників, у яких акумульовані національні цінності українського народу.

Формування різнобічно розвиненої особистості сучасного старшого дошкільника неможливе без використання дієвих засобів, створення певного предметно-розвивального середовища, а також низки інших факторів. Серед впливових на свідомість та особистість дитини в цілому є живопис. Оскільки діти старшого дошкільного віку віддають перевагу візуальному контакту з картинами, аніж слуханню розповіді про той чи інший твір, то саме реалістичні твори українського живопису якомога краще сприятимуть вихованню патріотизму у дітей.

Загальновідомо, що перебуваючи під впливом радянської влади, українські художники II половини XX ст. все ж таки відзначалися повагою до особистості, прихильністю до національних культурних цінностей свого народу. Цінними для виховання патріотизму у дітей будуть картини таких художників як Т. Голембієвська, М. Дерегус, В. Зарецький, В. Касьян, О. Шовкуненко, Т. Яблонська та інші, які розкривають природне багатство України, передають атмосферу соціального побуту та мальовничість і неповторність національного одягу. Так, наприклад, картини Т. Голембієвської просякнуті не лише гаммою яскравих, насичених кольорів, але й національним західноукраїнським колоритом, спектром культури людських взаємин тощо. Зокрема, за допомогою картини «Подруги» (1959) старших дошкільників можна ознайомити із українським національним жіночим одягом.

Картина В. Зарецького «Солдатка» (1987–1988) ознайомить дітей не лише із колоритом національного одягу (сорочка-вишиванка, плахта, кептар тощо), але й і з рушником як національним оберегом, різними народними промислами (вишивання, писанкарство, гончарство) тощо. Використовуючи цей твір живопису, з дітьми можна проводити бесіди типу «Про що задумалась солдатка», творчі вправи «Визнач гаму кольорів картини», «Упізнай одяг регіону України» та ігри різноманітного характеру «Що сховалось у палітрі?» тощо.

Початок нового тисячоліття спричинив перелом у розвитку вітчизняного живопису, але серед мистецького загалу митців є такі, які залишили за собою право реалістичного відображення духовної спадщини нашого народу. Так, у картинах П.Ганжі, Ю.Камишного, К.Колударової, Ю.Прядка та інших зображені українські хати, різноманіття українських квітів (мальви, ромашки, волошки, маки), які є рослинними символами нашого народу, а також

самобутність національного одягу та патріотичні проблиски у очах зображених українців.

Таким чином, зважаючи на сучасні події у нашій державі, перед педагогами дошкільних навчальних закладів постало виконання завдань патріотичного виховання дошкільників – формування любові до культурного спадку свого народу; виховання формування любові до рідного краю; любові, поваги до своїх національних особливостей; почуття власної гідності як представників свого народу; толерантне ставлення до представників інших національностей, до ровесників, батьків, інших людей. Тому важливо, щоб вихователі взяли собі на педагогічне озброєння твори живопису II пол. XX ст. – поч. XXI ст., які є ефективним засобом патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Белкіна Е. В. Вчимося бачити прекрасне : методичні рекомендації по ознайомленню дітей молодшого шкільного та старшого дошкільного віку з творами образотворчого мистецтва / Е. В. Белкіна. – 2-е вид., доп. – К., 1996. – 32 с.
2. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі: Навчальний посібник – К.: Вища школа, – 2002.– 407 с.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/normativno_pravova-baza (дата звернення 18.10.2014).
4. Сухорукова Г. В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі : підручник / Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. ; за заг. ред. Г. В. Сухорукової. – К. : Слово, 2010. – 376 с. ; іл.
5. Український живопис XX ст. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Національного художнього музею України. – Режим доступу : <http://namu.kiev.ua/ua/educational-programs/namu/innovation-programs.html> (дата звернення 18.10.2014).

Summary. The article considers the role of works of Ukrainian painting of the second half of the twentieth century - beginning of the XXI centuries as a major means of Patriotic education of pre-school children. The recommended number of paintings by domestic artists, which reflect the spiritual and national values of the Ukrainian people.

Key words: symbolism, national symbols, painting art, patriotism, embroidered shirt.